

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет педагогічний
Кафедра початкової освіти

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ»

Освітня програма 013 «Початкова освіта»

Спеціальність 013 Початкова освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
початкової освіти
Протокол № 7 від 12 грудня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи комунікативної діяльності майбутніх учителів початкових класів
Викладач (-і)	проф. Оліяр Марія Петрівна
Контактний телефон викладача	0971537294
E-mail викладача	maria.oliyar@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 30 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00 – 16.00
2. Анотація до курсу	
<i>Предметом вивчення навчальної дисципліни є оволодіння студентами комунікативною компетентністю, що забезпечує реалізацію професійно-педагогічних функцій учителя початкових класів, здатність формувати комунікативні вміння молодших школярів, здійснення майбутніми фахівцями професійно-педагогічної комунікації на високому рівні, можливість самореалізації й самовдосконалення через вербальні та невербальні комунікативні засоби.</i>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<i>Мета навчальної дисципліни:</i> формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів, підвищення рівня їхньої комунікативної майстерності, становлення фахівців, здатних самореалізуватися в умовах сучасного освітнього простору. <i>Цілі навчальної дисципліни:</i> ознайомлення з теоретичними засадами професійно-педагогічної комунікації, педагогічного спілкування, становлення комунікативності, комунікативної компетентності та комунікативної поведінки майбутніх учителів початкових класів, засвоєння ними комунікативних стратегій і тактик, мовленнєвого етикету і культури спілкування.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії. Загальні компетентності: ЗК-4. Здатність працювати в команді, здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Спеціальні (фахові) компетентності: СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово. СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу. Програмні результати навчання: ПРН-01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти. ПРН-04. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах. ПРН-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи.	

5. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
4	Спеціальність 013 Початкова освіта	2	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість год.		
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота
Тема 1. Професійно-педагогічна комунікація вчителя початкових класів. Сутність, суб'єкт, об'єкт професійно-педагогічної комунікації. Інформація у професійно-педагогічній комунікації. Функції професійно-педагогічної комунікації. Складники професійно-педагогічної комунікації вчителя початкових класів.	2	2	Питання для обговорення, розроблення презентацій (5 год.)
Тема 2. Комунікативна компетентність учителя початкових класів. Комунікативна компетентність педагога та чинники її розвитку. Закономірності формування комунікативної компетентності. Принципи організації процесу формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів.	2	4	Питання для обговорення, есе (10 год.)

Тема 3. Педагогічне спілкування як провідна складова професійно-педагогічної комунікації. Поняття педагогічного спілкування, його види, форми і функції. Педагогічне спілкування як діалог. Діалогічні технології в сучасному освітньому просторі. Структура педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування.	2	2	Вивчення літератури за темою, кейс-стаді (10 год.)
Тема 4. Комунікативна діяльність учителя початкових класів. Комунікативність учителя початкових класів. Поняття комунікативності. Компоненти професійно-педагогічної комунікативності. Внутрішня структура комунікативності. Комунікативна поведінка педагога. Поняття комунікативної поведінки. Стили комунікативної поведінки. Бар'єри в педагогічному спілкуванні.	2	4	Питання для обговорення, міні-дослідження (10 год.)
Тема 5. Стратегії і тактики професійно-педагогічного спілкування. Комунікативні стратегії та їх види. Комунікативні тактики. Взаємозв'язок між комунікативними стратегіями і тактиками. Мовленнєвий акт. Інтерактивна (взаємодія) і перцептивна (сприймання, розуміння, оцінювання) грані спілкування. Культура слухання. Процес розуміння іншої людини. Професійно-педагогічна комунікація в умовах дистанційного та змішаного навчання.	2	4	Розроблення варіантів педагогічних ситуацій, їх розв'язання (10 год.)
Тема 6. Мовленнєвий етикет і культура спілкування. Мовленнєві моделі взаємодії суб'єктів комунікації в освітньому середовищі початкової школи. Вербальні засоби комунікативної діяльності педагога. Види вербальних засобів комунікації. Комп'ютерні засоби комунікації. Етичні правила комунікації в інформаційних мережах.	2	2	Проект «Комунікативний портрет учителя початкових класів» (15 год.)
ЗАГ:	12	18	60

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів, які студенти упродовж семестру можуть отримати: Практичні заняття – 30 балів; Контрольна робота – 5 балів; Самостійна робота – 15 балів; Творчі завдання (есе, кейс-стаді, міні-дослідження, розроблення варіантів пед. ситуацій, проєкт) – 50 балів; Додаткові бали (1-5) можна отримати за результатами неформальної освіти; Максимальна сумарна кількість балів – 100. Усні відповіді (максимум 5 балів) оцінюються під час опитування на практичному занятті або за підготовку і презентацію доповіді.
--	---

Вимоги до письмових робіт	Передбачена одна письмова контрольна робота (1-5 балів), що складається з 2 теоретичних питань (2 бали) та 1 практичного (3 бали). Термін написання для денної форми навчання – 8-й тиждень; для заочної форми – електронний варіант. Творчі завдання (есе, кейс-стаді, розроблення варіантів педагогічних ситуацій, міні-дослідження, проєкт) оцінюються 1-10 балами кожне.
Практичні заняття	Відповіді та виступи на практичних заняттях оцінюються від 1 до 5 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік.
7. Політика навчальної дисципліни	
<i>Письмові роботи:</i> виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі. <i>Академічна доброчесність:</i> викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ <i>Відвідування занять:</i> пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19 травня 2023 р.). https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf <i>Неформальна освіта:</i> Неформальна освіта. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf	

8. Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Академія, 2009. 376 с.
2. Бобир О. В. Етикет учителя: навч.-метод. посіб. К.: Слово, 2009. 216 с.
3. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: навч. посіб. К. : КНЕУ, 2005. 336 с.
4. Будник О.Б., Фомін К. В. Комунікативна педагогіка: навчальний посібник [для студентів спеціальності 013 Початкова освіта]. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 92 с.
5. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навч. посібник. К.: Академвидав, 2011. 256 с.
Вихрущ В. О., Пушинська А. А. Навчальний діалог у контексті вітчизняної початкової освіти другої половини ХХ–ХХІ століття: монографія. Тернопіль: Крок, 2016. 348 с.
6. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. К.: Академія, 2006. 256 с.
7. Волкова Н.П., Лебідь О.В. Формування комунікативної компетентності майбутніх докторів філософії в умовах аспірантури. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2020. № 2 (20). С. 168-179.
8. Галацин К. Комунікативна культура майбутнього фахівця: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 132 с.
9. Ковальчук В.А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя: навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2023. 100 с.
10. Ковальчук Н. П. Комунікативна культура як умова вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Випуск 57. 2015. С. 185-187.
11. Оліяр М. П. Технологія діалогічного навчання як засіб реалізації комунікативного підходу в початковій школі. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2018. № 2 (61). С. 200–205.
12. Оліяр М.П. Теорія і практика формування комунікативно-стратегічної компетентності майбутніх учителів початкових класів : [монографія]. Івано-Франківськ : СІМІК, 2015. 476 с.
13. Оліяр Марія. Теоретико-методичні засади технологій формування комунікативної культури майбутніх педагогів. Гірська школа Українських Карпат. 2019. № 21. С. 72–77.
14. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації. К.: Академія, 2010. 312 с.
15. Mariia Oliiar. Formation of Future Teachers' Communicative Competence in the Process of Educational and Research Activities (Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів у процесі навчально-наукової діяльності). Current problems of harmonization of personality development in the modern educational space: колективна монографія. Opole. 2021. Pp. 207-218.

Допоміжна

1. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. К., 2004. 470 с.
2. Горох Г.В., Карпалюк В. С. Комунікативна лінгвістика: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський національний ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2009. 283 с.
3. Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В. Психологія мовлення і психолінгвістика: навч. пос. для студентів ВНЗ. К.: Переяслав-Хмельницький

педагогічний інститут, 2008. 235 с.

4. Карнегі Дейл. «Як здобувати друзів і впливати на людей» КМ-БУКС, 2017. 256 с.

5. Кінг Патрік. «Стратегії і тактики спілкування». К.: Книголав, 2017. 128 с.

6. Оліяр М. П. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі викладання дисциплін лінгвістичного циклу. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2012. № 14 (239). С. 94–99.

7. Оліяр Марія. Формування мовної особистості майбутнього вчителя початкової школи: особистісно-прагматичний підхід. Професійна підготовка фахівців у вимірах нових освітніх реалій: український і зарубіжний досвід: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. С. 150-168. 1,2 др. а.

8. Сербенська О. Культура усного мовлення: практикум: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.

9. Стахів М. Український комунікативний етикет: Навчально-методичний посібник. К.: Знання, 2008. 245 с.

10. Чмут Т. К. Шляхи розвитку культури спілкування студентів вищих навчальних закладів: навчальний посібник. К.: Основа, 2012. 380 с.

11. Якубовська О.М., Гапійчук І.М. Основи дидактичної емоційної взаємодії: Навч.-метод. посібник до спецкурсу. Вінниця: Велес, 2011. 108 с.

Викладач

проф. Марія ОЛІЯР